

ΝΟΜΟΣ: 2079/52

Περί κυρώσεως της υπ' αριθ. 29 διεθνούς συμβάσεως «περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας»
(ΦΕΚ 108/Α/25-04-1952)

**ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Ψηφισάμενοι ομοφώνως μετά της Βουλής, αποφασίζομεν και διατάσσομεν:

Άρθρον πρώτον

Κυρούται η υπ' αριθ.29 διεθνής σύμβασις «περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, ψηφισθείσα εν Γενεύη τω 1930 υπό της Διεθνούς Συνδιασκέψεως Εργασίας κατά την δεκάτην τετάρτην σύνοδον αυτής.

Το κείμενον της κυρουμένης συμβάσεως έπεται εν Ελληνική μεταφράσει και γαλλικό πρωτοτύπω.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ (αριθ.29)

Περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας

Η Γενική Συνδιάσκεψις της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας.

Συγκληθείσα εν Γενεύη υπό του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας και συνελθούσα αυτοίτη την 10ην Ιουνίου 1930 εις την 14ην αυτής σύνοδον.

Αφού απεφάσισε την αποδοχήν διαφόρων προτάσεων σχετικών προς την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, ζήτημα περιλαμβανόμενον εις το πρώτον θέμα της ημερησίας διατάξεως της συνόδου, και

Αφού απεφάσισεν ότι αι προτάσεις αύται δέον να λάβουν τον τύπον Διεθνούς Συμβάσεως.

Ψηφίζει σήμερον 28ην Ιουνίου 1930, την ως έπεται σύμβασιν - ήτις αποκαλείται Σύμβασις περί αναγκαστικής εργασίας, έτους 1930 - προς επικύρωσιν υπό των Μελών της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, συμφώνως προς τας διατάξεις του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας:

Άρθρον 1

1. Παν Μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας επικυρούν την παρούσαν Σύμβασιν υποχρεούται όπως καταργήση την χρήσιν της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας υφ'όλας αυτής τας μορφάς, εντός της βραχυτέρας δυνατής προθεσμίας.
2. Προς τον σκοπόν της ολικής ταύτης καταργήσεως, χρήσις της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας δέον να γίνεται κατά την μεταβατικήν περίοδον, μόνον δια δημοσίους σκοπούς και εξαιρετικώς, υπό τους, εν τοις επομένοις άρθροις, οριζομένους όρους και εγγυήσεις.
3. Μετά άροδον πενταετίας από της ισχύος της παρούσης συμβάσεως και επ' ευκαιρία της, υπό του κατωτέρου 31 άρθρου, προβλεπομένης εκθέσεως, το Διοικητικόν Συμβούλιον του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, δέον να εξετάση την δυνατότητα της άνευ άλλης αναβολής καταργήσεως της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, υπό πάσας αυτής τας μορφάς και να αποφασίση αν συντρέχη περίπτωσις αναγραφής του ζητήματος τούτου εις την ημερησίαν διάταξιν της Συνδιασκέψεως.

Άρθρον 2

1. Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» δηλοί πάσαν εργασίαν ή υπηρεσίαν απαιτουμένην παρά ατόμου επ' απειλήν οιασδήποτε ποινής και δι' ην το, εν λόγω άτομον, δεν προσεφέρθη οικεία βουλήσει.
2. Οπωσδήποτε εις τον όρον «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» δεν περιλαμβάνονται εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως:
 - α) Πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτουμένη δυνάμει των νόμων περί υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας και αποβλέπουσα εις έργα καθαρώς στρατιωτικού χαρακτήρος.
 - β) Πάσα εργασία ή υπηρεσία αποτελούσα μέρος των κανονικών υποχρεώσεων των πολιτών, χώρας πλήρως αυτοδιοικουμένης.
 - γ) Πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτουμένη παρ' ατόμου συνεπεία καταδίκης απαγγελθείσης δια δικαστικής αποφάσεως, υπό τον όρον όπως η εν λόγω εργασία ή υπηρεσία εκτελείται υπό την επίβλεψιν και τον έλεγχον των δημοσίων αρχών, το δε ειρημένον άτομον μη παραχωρήται ή τίθεται εις την διάθεσιν ιδιωτών, εταιριών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων.
 - δ) Πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτουμένη εις τας περιπτώσεις ανωτέρας βίας, ήτοι εις περιπτώσεις πολέμου, καταστροφών ή απειλής καταστροφών, οίον πυρκαϊαί, πλημμύραι, λιμοί, σεισμοί, βίαιαι επιδημίας και επιζωοτίαι έντονοι, επιδρομαί ζώων, εντόμων ή φυτικών παρασίτων, επιβλαβών και εν γένει οιαδήποτε περίστασις θέτουσα εν κινδύνω ή απειλούσα να θέση εν κινδύνω την ζωήν ή τας ομαλάς συνθήκας διαβιώσεως του συνόλου ή μέρους του πληθυσμού.
 - ε) Μικραί κοινοτικάί εργασίαι, ήτοι εργασίαι εκτελούμεναι εν τω αμέσω συμφέροντι του συνόλου, υπό των μελών της κοινότητος, εργασίαι αίτινες από της απόψεως ταύτης δύνανται να θεωρηθούν ως κανονικάί υποχρεώσεις των πολιτών, βαρύνουσαι τα μέλη του συνόλου υπό τον όρον όπως έχωσι το δικαίωμα να αποφασίζουν επί της ανάγκης των εργασιών τούτων, ο πληθυσμός αυτός ή οι άμεσοι αντιπρόσωποί του.

Άρθρον 3

Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος «αρμόδιαι αρχαί» δηλοί είτε τας μητροπολιτικάς αρχάς, είτε και τας ανωτέρας κεντρικάς αρχάς του περι ου πρόκειται εδάφους.

Άρθρον 4

1. Αι αρμόδιαι αρχαί δέον όπως μη επιβάλλουν ή μη επιτρέπουν την επιβολήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας προς όφελος ιδιωτών, εταιριών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων.
2. Εάν τοιαύτης μορφής αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, προς όφελος ιδιωτών, εταιριών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων, υφίσταται κατά τον χρόνον της παρά του Γεν. Διευθυντού του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, καταχωρίσεως, της γενομένης παρά τινος Μέλους επικυρώσεως της παρούσης συμβάσεως, το Μέλος τούτο δέον όπως καταργήση πλήρως την εν λόγω αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, αφ' ης άρχεται δι' αυτό η ισχύς της παρούσης συμβάσεως.

Άρθρον 5

1. Ουδεμία παραχώρησις γενομένη προς ιδιώτας, προς εταιρίας ή προς ιδιωτικά νομικά πρόσωπα, έχει ως συνέπειαν την επιβολήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας οιασδήποτε μορφής, προς παραγωγήν ή συλλογήν των προϊόντων, τα οποία χρησιμοποιούν ή εμπορεύονται οι εν λόγω ιδιώται, εταιρίαί ή ιδιωτικά νομικά πρόσωπα.
2. Εάν υφιστάμεναι παραχωρήσεις διαλαμβάνουσι διατάξεις συνεπαγομένας την επιβολήν τοιαύτης αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, αι διατάξεις αύται δέον

ν' ακυρωθούν όσον το δυνατόν ταχύτερον προς τήρησιν των διατάξεων του πρώτου άρθρου της παρούσης συμβάσεως.

Άρθρον 6

Οι υπάλληλοι της διοικήσεως και αν έτι έχουν καθήκον να εμπυχώνουν τους πληθυσμούς, ων έχουν την φροντίδα, όπως επιδίδονται εις εργασίαν οιασδήποτε μορφής, δέον όπως μη ασκούν επί των πληθυσμών τούτων, συλλογικών ή ατομικών εξαναγκασμόν ίνα εργάζωνται δι' ιδιώτας, εταιρίας ή ιδιωτικά νομικά πρόσωπα.

Άρθρον 7

1. Οι μη ασκούντες διοικητικά καθήκοντα, αρχηγοί, δέον όπως μη προσφεύγουν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν.
2. Οι ασκούντες διοικητικά καθήκοντα αρχηγοί, δύνανται τη ρητή αδεία των αρμοδίων αρχών, να προσφεύγουν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, υπό τους, εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, προβλεπομένους όρους.
3. Οι νομίμως ανεγνωρισμένοι και μη λαμβάνοντες προσήκουσαν αμοιβήν υπό άλλας μορφάς, αρχηγοί, δύνανται να απολαύουν προσωπικών υπηρεσιών, δεόντων ρυθμιζομένων λαμβανομένου συνάμα παντός χρησίμου μέτρου, προς πρόληψιν καταχρήσεων.

Άρθρον 8

1. Η ευθύνη δια πάσαν απόφασιν προσφυγής εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον όπως βαρύνη τας ανωτέρω πολιτικές αρχάς του ενδιαφερομένου εδάφους.
2. Εν πάση περιπτώσει, αι αρχαί αύται δύνανται να μεταβιβάζουν εις τας ανωτέρας τοπικές αρχάς, την εξουσίαν επιβολής, της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, εις ας περιπτώσεις η εργασία αύτη δεν συνεπάγεται την απομάκρυνσιν των εργαζομένων από την συνήθη διαμονήν αυτών. Αι αρχαί αύται δύνανται να μεταβιβάζουν ωσαύτως εις τας ανωτέρας τοπικές αρχάς, δια τας χρονικές περιόδους και υπό τους, δια του, εν άρθρω 23 της παρούσης συμβάσεως, προβλεπομένου κανονισμού, οριζομένους όρους, την εξουσίαν επιβολής της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, δια την εκτέλεσιν της οποίας οι εργαζόμενοι δέον ν' απομακρυνθούν της συνήθους διαμονής αυτών, όταν πρόκειται περί διευκολύνσεως της μετακινήσεως υπαλλήλων της διοικήσεως εν τη ασκήση των καθηκόντων αυτών, ως και της μεταφοράς του υλικού της διοικήσεως.

Άρθρον 9

Εξαιρουμένων των αντιθέτων διατάξεων των οριζομένων εν άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, πάσα αρχή δικαιουμένη εις επιβολήν της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, δέον όπως επιτρέπη την προσφυγήν εις την τοιαύτης φύσεως εργασίαν, μόνον αν εβεβαιώθη προηγουμένως:

- α) Ότι η προς εκτέλεσιν υπηρεσία ή εργασία είναι αμέσου και σπουδαίου ενδιαφέροντος δια το καλούμενον εις εκτέλεσιν αυτής σύνολον.
- β) Ότι η υπηρεσία ή εργασία αυτή είναι παρούσης ή επικειμένης ανάγκης.
- γ) Ότι κατέστη αδύνατος η εξεύρεσις εθελουσίως προσφερομένων εργατικών χειρών, δια την εκτέλεσιν της εν λόγω υπηρεσίας ή εργασίας, παρά την προσφοράν μισθών και όρων εργασίας τουλάχιστον ίσων προς τους κρατούντας εν τω ενδιαφερομένω εδάφει δι' αναλόγους εργασίας ή υπηρεσίας, και
- δ) Ότι δεν θα προκύψη εκ της εργασίας ή υπηρεσίας λίαν βαρύ φορτίον δια τον παρόντα πληθυσμόν, λαμβανομένων υπ' όψει των διαθέσιμων εργατικών χειρών και της ικανότητος αυτών προς ανάληψιν της εν λόγω εργασίας.

Άρθρον 10

1. Η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, απαιτούμενη λόγω φόρου, και η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία η επιβαλλομένη δι' έργα δημοσίου συμφέροντος, παρ' αρχηγών ασκούντων διοικητικά καθήκοντα, δέον να καταργηθούν βαθμηδόν.
2. Εν αναμονή της καταργήσεως ταύτης, οσάκις η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, ζητήται λόγω φόρου ως και οσάκις η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία επιβάλληται παρ' αρχηγών ασκούντων διοικητικά καθήκοντα προς εκτέλεσιν έργων δημοσίου συμφέροντος, αι αρμόδιαι αρχαί, δέον να βεβαιώνται προηγουμένως:
 - α) Ότι η προς εκτέλεσιν υπηρεσία ή εργασία είναι αμέσου και σπουδαίου συμφέροντος δια το εις εκτέλεσιν αυτής καλούμενον σύνολον.
 - β) Ότι η υπηρεσία ή εργασία αυτή είναι παρούσης ή επικειμένης ανάγκης.
 - γ) Ότι δεν θέλει προκύψη εκ της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης λίαν βαρύ φορτίον δια τον παρόντα πληθυσμόν, λαμβανομένων υπ' όψει των διαθεσίμων εργατικών χειρών και της ικανότητος αυτών προς επιχείρησιν της εν λόγω εργασίας.
 - δ) Ότι η εκτέλεσις της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης δεν θέλει υποχρεοί τους εργαζομένους εις απομάκρυνσιν από τον τόπον της συνήθους αυτών διαμονής.
 - ε) Ότι η εκτέλεσις της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης δέον να διευθύνηται συμφώνως προς τας απαιτήσεις της θρησκείας, της κοινωνικής ζωής και της γεωργίας.

Άρθρον 11

1. Μόνον άρρενες ώριμοι και ικανοί τεκμαιρομένης ηλικίας ουχί κατωτέρας των 18 ετών, ουδέ ανωτέρας των 45 θα δύνανται να υποβάλλωνται εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία. Εξαιρουμένων των κατηγοριών εργασίας των διαλαμβανομένων εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, δέον να τηρώνται οι κάτωθι όροι και περιορισμοί:
 - α) Προηγουμένη, εις πάσαν περίπτωσιν καθ' ην τούτο θέλει είναι εφικτόν, βεβαίωσις ιατρού διοριζομένου παρά της διοικήσεως εξ ης να εμφανίηται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν πάσχουν εξ οιασδήποτε μεταδοδικής νόσου και έχουν την σωματικήν ικανότητα να υπομείνωσι την επιβαλλομένην εργασίαν και τους όρους υφ' ους θέλει εκτελεσθή αυτή.
 - β) Εξαιρέσις του προσωπικού των σχολείων, μαθητών και καθηγητών, ως και του διοικητικού εν γένει προσωπικού.
 - γ) Διατήρησις εις εκάστην κοινότητα του αριθμού των ωρίμων και ικανών ανδρών, των απαιτητών εις την οικογενειακήν και κοινωνικήν ζωήν.
 - δ) Σεβασμός των συζυγικών και οικογενειακών δεσμών.
2. Προς τους ανωτέρω υπό στοιχείον γ) οριζομένους σκοπούς, ο προβλεπόμενος υπό του άρθρου 23 της παρούσης συμβάσεως, κανονισμός δέον να καθορίζη την αναλογίαν ατόμων του μονίμου άρρενος και ικανού πληθυσμού, όστις δύναται να λαμβάνεται οποτεδήποτε δι' αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, χωρίς πάντως η αναλογία αυτή να δύναται εν ουδεμιά περιπτώσει να υπερβή τα 25% του πληθυσμού τούτου. Δια τον καθορισμόν του ποσοστού τούτου αι αρμόδιαι αρχαί δέον να λαμβάνουν υπ' όψιν την πυκνότητα του πληθυσμού, την κοινωνικήν και σωματικήν ανάπτυξιν τούτου, την εποχήν του έτους και τας εργασίας, αίτινες δέον να εκτελεσθούν επί τόπου, παρά των ενδιαφερομένων και δι' ίδιον λογαριασμόν. Γενικώς δε οφείλουν αυτά να σέβωνται τας οικονομικάς και κοινωνικάς ανάγκας της ομαλής ζωής του, περί ου πρόκειται σύνολον.

Άρθρον 12

1. Το ανώτατον όριον της χρονικής περιόδου καθ' ην οιονδήποτε άτομον δέον να υποχρεούται εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν υπό τας διαφόρους μορφάς

αυτής, δέον να μη υπερβαίνει τας εξήκοντα ημέρας, εντός περιόδου 12 μηνών, εις ας δέον να περιλαμβάνονται και αι προς μετάβασιν εις τον τόπον της εργασίας και επιστροφής εξ αυτού, αναγκαίαι ημέραι ταξιδιού.

2. Έκαστος εργαζόμενος υποβαλλόμενος εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον να εφοδιάζεται δια πιστοποιητικού, εμφανίζοντος τας περιόδους αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, τας πραγματοποιηθείσας υπ' αυτού.

Άρθρον 13

1. Αι κανονικαί ώραι εργασίας παντός προσώπου υποχρεουμένου εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον να είναι αι αύται με τας εν χρήσει δια την ελευθέραν εργασίαν, αι δε πραγματοποιούμεναι, πέραν των κανονικών χρονικών ορίων, ώραι εργασίας, δέον ν' αμείβονται δια των αυτών αμοιβών, δι'ων και αι υπερωρίαί των ελευθέρων εργατών.
2. Μία ημέρα εβδομαδιαίας αναπαύσεως δέον να χορηγείται εις πάντα τα υποβαλλόμενα εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, οιασδήποτε μορφής, πρόσωπα, και η ημέρα αύτη δέον κατά το δυνατόν να συμπίπτει με την, υπό της παραδόσεως ή των συνθηγιών της χώρας ή της περιφερείας, καθιερωμένην.

Άρθρον 14

1. Εξαιρέσει της, εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως προβλεπομένης εργασίας η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, υπό πάσας αυτής τας μορφάς δέον ν' αμείβηται εις νόμιμα και εις όρια τα οποία, δι' ομοειδή εργασίαν δέον να μην είναι κατώτερα, ούτε των εν ισχύι εν τη περιφερεία όπου εργάζονται οι εργαζόμενοι ούτε των εν ισχύι εν τη περιφερεία όπου οι εργαζόμενοι προσελήφθησαν.
2. Εις την περίπτωσην εργασίας επιβαλλομένης παρ' αρχηγών εν τη ενασκήσει των διοικητικών αυτών καθηκόντων, ή κατά τους εν τη προηγουμένη παραγράφω προβλεπομένους όρους, πληρωμή ημερομισθίων, δέον να τεθή εις εφαρμογήν όσον το δυνατόν ταχύτερον.
3. Τα ημερομίσθια δέον να καταβάλλονται ατομικώς εις έκαστον εργαζόμενον και ουχί εις τον αρχηγόν της φυλής ή οιασδήποτε άλλην αρχήν.
4. Αι ημέραι ταξιδιού δια μετάβασιν εις τον τόπον εργασίας και επιστροφής εξ αυτού, δέον να υπολογίζονται ως ημέραι εργασίας δια την πληρωμήν των ημερομισθίων.
5. Το παρόν άρθρον δεν συνεπάγεται την απαγόρευσιν της παροχής εις τους εργαζομένους των συνήθων μερίδων τροφής ως τμήμα του ημερομισθίου, αι οποιαί όμως οφείλουν να είναι τουλάχιστον ισοδύναμοι προς το χρηματικόν ποσόν, το οποίον θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν. Ουδεμία εν τούτοις κράτησις δέον να ενεργήται επί του ημερομισθίου, ούτε δια την πληρωμήν φόρων, ούτε δια την ειδικήν τροφήν, ενδύματα και κατάλυμα, παρεχόμενα εις τους εργαζομένους ίνα δύναται ούτοι να εξακολουθούν την εργασίαν, λόγω των ειδικών συνθηκών της απασχολήσεως αυτών, ούτε δια την προμήθειαν εργαλείων.

Άρθρον 15

1. Πάσα νομοθεσία περί αποζημιώσεως των προερχομένων εκ της εργασίας, ατυχημάτων ή ασθeneιών, ως και πάσα τοιαύτη περί αποζημιώσεως προσώπων, ζώντων εις βάρος αποθανόντων ή καταστάντων αναπήρων εργαζομένων, αίτινες ισχύουν ή θέλουν ισχύσει εν τω ενδιαφερομένω εδάφει, δέον να εφαρμόζονται και επί των επιβαλλομένων εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν προσώπων, υφ' ους όρους και εις τους ελευθέρους εργαζομένους.
2. Πάντως πάσα αρχή προσλαμβάνουσα εργαζόμενον εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον να έχη την υποχρέωσιν, όπως ασφαλίση την συντήρησιν του εν λόγω εργαζομένου, εις περίπτωσην ατυχήματος ή ασθeneίας προερχομένης εκ της εργασίας, αν τούτο έχη ως αποτέλεσμα να καταστήση αυτόν ολικώς ή μερικώς ανίκανον όπως

μεριμνά δια τας ανάγκας του. Η αρχή αυτή δέον να έχη ωσαύτως την υποχρέωσιν όπως λάβη μέτρα δια την εξασφάλισιν της συντηρήσεως παντός προσώπου ζώντος πράγματι εις βάρος του ειρημένου εργαζομένου εν περιπτώσει ανικανότητος ή θανάτου αυτού εκ της εργασίας.

Άρθρον 16

1. Τα, εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν υποβαλλόμενα πρόσωπα δέον, πλην των περιπτώσεων εξαιρετικής ανάγκης, να μη μεταφέρονται εις περιφέρειας όπου αι συνθήκαι διατροφής και κλίματος είναι τόσον διάφοροι των, εις ας εξοικειώθησαν, ώστε να παρουσιάζουν κίνδυνον, δια την υγείαν αυτών.
2. Εν ουδεμία περιπτώσει θα επιτρέπεται τοιαύτη μεταφορά εργαζομένων, χωρίς προηγουμένως να ληφθούν πάντα τα μέτρα υγιεινής και ενδιατήσεως, όσα επιβάλλονται αυστηρώς δια την εγκατάστασιν των και δια την προστασίαν της υγείας των.
3. Οσάκις τοιαύτη μεταφορά δεν είναι δυνατόν να αποφευχθή, δέον να λαμβάνονται μέτρα εξασφαλίζοντα την βαθμιαίαν προσαρμογήν των εργαζομένων προς τας νέας συνθήκας διατροφής και κλίματος, μετά γνώμην της αρμοδίας ιατρικής υπηρεσίας.
4. Εις ας περιπτώσεις οι εργάται ούτοι καλούνται προς εκτέλεσιν κανονικής εργασίας, εις ην δεν είναι εξοικειωμένοι, δέον να λαμβάνονται μέτρα εξασφαλίζοντα την προσαρμογήν αυτών εις το εν λόγω είδος εργασίας, ιδία εις ό,τι αφορά την βαθμιαίαν εκπόνησιν αυτών, τας ώρας εργασίας, την διευθέτησιν των ενδιαμέσων αναπαύσεων και τας βελτιώσεις ή αυξήσεις της τροφοδοσίας, αίτινες ενδεχομένως είναι αναγκαίοι.

Άρθρον 17

Πριν ή επιτραπή οιαδήποτε προσφυγή εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δι'εργασίας δομήσεως ή συντηρήσεως, αίτινες υποχρεώνουν τους εργαζομένους προς παραμονήν, εις τους τόπους εργασίας επί μακράν περίοδον, αι αρμόδια αρχαί δέον να βεβαιώνται:

- 1) Ότι ελήφθησαν όλα τα απαραίτητα μέτρα δια την εξασφάλισιν της υγιεινής των εργαζομένων και της ασφαλούς παροχής εις αυτούς, των απαραίτητων ιατρικών φροντίδων και ιδία: α)ότι οι εργαζόμενοι ούτοι υποβάλλονται εις ιατρικήν εξέτασιν προ της ενάρξεως των εργασιών και εις νέας τοιαύτας εξετάσεις καθ'ωρισμένα χρονικά διαστήματα διαρκούσης της εργασίας, β)ότι έχει προβλεφθή επαρκές ιατρικόν προσωπικόν, ως και τ'αναγκαία, προς αντιμετώπισιν πασών των αναγκών, ιατρεία, νοσηλευτήρια, νοσοκομεία και υλικόν, και γ)ότι εξησφαλίσθησαν οι υγιεινοί όροι των τόπων εργασίας, ο εφοδιασμός των εργαζομένων δι'ύδατος, τροφίμων, καυσίμου ύλης και μαγειρικών σκευών, κατά τρόπον ικανοποιητικόν, έχουν δε προσέτι προβλεφθή ικανοποιητικά ενδύματα και στέγασις εφ'όσον τούτο είναι αναγκαίον.
- 2) Ότι ελήφθησαν μέτρα κατάλληλα προς εξασφάλισιν της συντηρήσεως της οικογενείας του εργαζομένου, ιδία προς διευκόλυνσιν της αποστολής τμήματος του εργατικού μισθού προς αυτήν, δι'ασφαλούς μέσου, τη συγκαταθέσει ή αιτήσει του εργαζομένου.
- 3) Ότι τα ταξείδια των εργαζομένων προς μετάβασιν εις τον τόπον εργασίας και επάνοδον εξ αυτού, θέλουν εξασφαλισθή υπό της διοικήσεως, ευθύνη και δαπάναις της και ότι η διοίκησις θα διευκολύνη τα ταξείδια ταύτα, χρησιμοποιούσα εν τω ευρυτέρω δυνατώ μέτρω, όλα τα διαθέσιμα μεταφορικά μέσα.
- 4) Ότι εν περιπτώσει ασθενείας ή ατυχήματος του εργαζομένου, συνεπαγομένων ανικανότητα προς εργασίαν οιασδήποτε διαρκείας, θέλει εξασφαλισθή η παλιννόστησις του εργαζομένου δαπάναις της διοικήσεως.
- 5) Ότι πας εργαζόμενος επιθυμών να παραμείνη επί τόπου, ως εργάτης ελεύθερος μετά το πέραν της περιόδου της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, θα έχη την

ευχέρειαν να το πράξει, χωρίς να εκπίπτει επί διετίαν των δικαιωμάτων του, δωρεάν παλιννοστήσεως.

Άρθρον 18

1. Η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία η αφορώσα την μεταφοράν προσώπων και εμπορευμάτων, ήτοι την μεταφοράν δια φορέων (βαστάζων) και δια κωπηλατών μονοξύλων, δέον να καταργηθή εντός της βραχυτέρας δυνατής προθεσμίας, εν αναμονή δε της καταργήσεως ταύτης αι αρμόδια αρχαί δέον να εκδώσουν κανονισμούς ορίζοντας, ιδία α) την υποχρέωσιν της μη χρησιμοποιήσεως της εργασίας ταύτης, ειμή μόνον προς διευκόλυνσιν της μετακινήσεως υπαλλήλων της διοικήσεως εν τη ασκήσει των καθηκόντων αυτών ή της μεταφοράς υλικού της διοικήσεως ή εν περιπτώσει ανάγκης απολύτως επειγούσης της μεταφοράς προσώπων μη υπαλλήλων, β) την υποχρέωσιν της χρησιμοποιήσεως εις τοιαύτας μεταφοράς ανθρώπων ανεγνωρισμένων σωματικώς ως ικανών δια την εργασίαν ταύτην, δια προηγουμένης ιατρικής εξετάσεως εις ας περιπτώσεις είναι αυτή δυνατή. Εις ας περιπτώσεις δεν είναι δυνατή, το χρησιμοποιούν τους εργαζομένους τούτους πρόσωπον, δέον να βεβαιωθή υπ' ευθύνην του, ότι οι ούτω απασχολούμενοι έχουν την απαιτούμενην σωματικήν ικανότητα και δεν πάσχουν εκ μεταδοτικής νόσου, γ) το ανώτατον όριον βάρους το οποίον δύναται να φέρουσιν οι εργαζόμενοι δ) το ανώτατον όριον διαδρομής όπερ δύναται να επιβληθή εις τους εργαζομένους τούτους, από του τόπου της διαμονής των, ε) το ανώτατον όριον ημερών κατά μήνα ή πάσαν άλλην περίοδον καθ' ας οι εργαζόμενοι ούτοι δύναται να είναι επιτεταγμένοι, περιλαμβανομένων εις αυτάς και των ημερών του ταξειδίου επιστροφής, στ) τα πρόσωπα άτινα δικαιούνται να προσφεύγουν εις την εν λόγω μορφήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, ως και το μέτρον, καθ' ό δικαιούνται να προσφεύγουν εις αυτήν.
2. Εν τω καθορισμώ, των, περί των ο λόγος υπό στοιχεία γ', δ', και ε', της προηγουμένης παραγράφου, ανωτάτων ορίων, αι αρμόδια αρχαί δέον να λαμβάνουν υπ' όψει τα διάφορα σχετικά στοιχεία, ιδία την σωματικήν ικανότητα του πληθυσμού, όστις δέον να υποβληθή εις την επίταξιν, την φύσιν του εκτελεστέου δρομολογίου ως και τας κλιματολογικάς συνθήκας.
3. Αι αρμόδια αρχαί δέον εξ άλλου να λάβουν μέτρα, όπως η κανονική καθημερινή πορεία των φορέων (βαστάζων) μη υπερβαίνη απόστασιν ανταποκρινομένην εις οκτάωρον κατά μέσον όρον εργασίαν, εξυπακουομένου ότι δια τον προσδιορισμόν της, δέον να ληφθή υπ' όψιν ουχί μόνον το μετακομιστέον βάρος και η διανυτέα απόστασις, αλλά και η κατάστασις των οδών, η εποχή του έτους και οιαδήποτε άλλα σχετικά στοιχεία. Εφ' όσον παρίσταται ανάγκη επιβολής εις τους φορείς συμπληρωματικών ωρών πορείας, δέον αύται να αμειβωνται με αμοιβήν ανωτέραν της κανονικής.

Άρθρον 19

1. Αι αρμόδια αρχαί δέον όπως μη επιτρέπουν την προσφυγήν εις υποχρεωτικάς καλλιεργείας, ειμή προς πρόληψιν του λιμού, ή δι' έλλειψιν προϊόντων διατροφής και πάντοτε υπό την επιφύλαξιν ότι τα ούτω παραγόμενα τρόφιμα ή προϊόντα, δέον να παραμένουν ως ιδιοκτησία των ατόμων ή των ομάδων αίτινες παρήγαγον αυτά.
2. Οσάκις η παραγωγή τυγχάνει οργανωμένη κατά νόμον ή κατ' έθιμον, επί κοινοτικής βάσεως ή τα προϊόντα ή τα εκ της πωλήσεως των προϊόντων τούτων προερχόμενα κέρδη, παραμένουν ιδιοκτησία της ομάδος, το παρόν άρθρον δεν έχει ως αποτέλεσμα δια τα μέλη της ομάδος, την απαλλαγήν εκ της υποχρεώσεως της ούτως επιβαλλομένης εργασίας.

Άρθρον 20

Αι νομοθεσίαι αι προβλέπουσαι ομαδικήν τιμωρίαν, επιβλητέαν εις ολόκληρον ομάδα, δι'αδικήματα διαπραχθέντα υπό τινων των μελών της, δέον όπως μη συνεπάγονται την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δια την ομάδα ως μίαν των μεθόδων τιμωρίας.

Άρθρον 21

Δεν θα γίνεται προσφυγή εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δι'εργασίας υπογείους εκτελεστέας εν τοις μεταλλείοις.

Άρθρον 22

Αι ετήσιοι εκθέσεις ας τα επικυρούντα την παρούσαν Σύμβασιν μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν εις το Διεθνές Γραφείον Εργασίας, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρ.2 2 του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας περί των ληφθέντων μέτρων προς εφαρμογήν των διατάξεων της παρούσης συμβάσεως, δέον να περιλαμβάνουν όσον το δυνατόν πληρεστέρας πληροφορίας δι'έκαστον ενδιαφερόμενον έδαφος ως προς το μέτρον εν ω εγένετο προσφυγή εις την αναγκαστικήν υποχρεωτικήν εργασίαν, εν τω εδάφει τούτω και ως προς τα ακόλουθα σημεία: Σκοπούς δι'ους η εργασία αυτή εξετελέσθη, ποσοστόν νοσηρότητος και θνησιμότητος, ώρας εργασίας, μεθόδους πληρωμής ημερομισθίων και διατίμησιν των τελευταίων, ως και πάσαν άλλην χρήσιμον πληροφορίαν.

Άρθρον 23

1. Προς εφαρμογήν των διατάξεων της παρούσης συμβάσεως, αι αρμόδια αρχαί δέον να εκδόσωσι πλήρη και ακριβή κανονισμόν περί της χρήσεως της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας.
2. Ο κανονισμός αυτός δέον να διαλαμβάνη ίδια κανόνας επιτρέποντας εις έκαστον πρόσωπον υποκείμενον εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, όπως υποβάλλη εις τας αρχάς οιονδήποτε παράπονον, σχετικόν με τους όρους εργασίας, τους ορισθέντας δι'αυτούς, και παρέχοντας εγγυήσεις ότι τα παράπονα θέλουν εξετασθή και ληφθή υπ'όψιν.

Άρθρον 24

Κατάλληλα μέτρα δέον να λαμβάνωνται εις πάσας τας περιπτώσεις δια την ακριβή εφαρμογήν των αφορώντων, την προσφυγήν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, κανονισμών, είτε δι'επεκτάσεως εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν της δικαιοδοσίας παντός συσταθέντος ήδη δια την επίβλεψιν της ελευθέρας εργασίας, οργανισμού επιθεωρήσεως εργασίας είτε δι'οιονδήποτε άλλου προσφόρου συστήματος. Μέτρα επίσης δέον να λαμβάνωνται όπως οι κανονισμοί ούτοι φέρωνται εις γνώσιν των υποκειμένων εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν προσώπων.

Άρθρον 25

Η παράνομος απαίτησις αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, δέον να υπόκειται εις ποινικάς κυρώσεις, παν δε μέλος επικυρούν την παρούσαν σύμβασιν, έχει την υποχρέωσιν να βεβαιούται ότι αι επιβαλλόμεναι εκ του νόμου κυρώσεις είναι πράγματι αποτελεσματικά και εφαρμόζονται αυστηρώς.

Άρθρον 26

1. Παν Μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας επικυρούν την παρούσαν σύμβασιν, υποχρεούται να εφαρμόζη αυτήν εις τα υπό την κυριαρχίαν, δικαιοδοσίαν, προστασίαν, επικυριαρχίαν, επιτροπείαν ή εξουσίαν του, υπαγόμενα εδάφη, εν ω μέτρω έχει δικαίωμα αναλήψεως υποχρεώσεων αναφερομένων εις ζητήματα

εσωτερικής δικαιοδοσίας. Εν πάση περιπτώσει αν το μέλος τούτο θέλη να επωφεληθή των διατάξεων του άρθρ.35 του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας δέον να συνοδεύση την επικύρωσιν αυτού δια δηλώσεως γνωστοποιούσης:

- 1) Τα εδάφη εις τα οποία προτίθεται να εφαρμόση εις το ακέραιον τας διατάξεις της παρούσης συμβάσεως.
- 2) Τα εδάφη εις α προτίθεται να εφαρμόση τας διατάξεις της παρούσης συμβάσεως με τροποποιήσεις και εις τι συνίστανται αύται.
- 3) Τα εδάφη δι'α επιφυλάσσεται ν'αποφασίση.
2. Η ανωτέρω μνημονευομένη δήλωσις θα θεωρήται αναπόσπαστον μέρος της επικυρώσεως και θα επάγεται τα αυτά αποτελέσματα. Παν μέλος διατυπών τοιαύτην δήλωσιν, θα έχη την ευχέρειαν παραιτήσεως δια νέας δηλώσεως, εν όλω ή εν μέρει, από των επιφυλάξεων των διαλαμβανομένων, δυνάμει των ανωτέρω 2 και 3 εδαφίων, εν τη προγενεστέρα δηλώσει του.

Άρθρον 27

Αι ρηταί επικυρώσεις της παρούσης συμβάσεως δέον όπως υπό τους εις τον Καταστατικόν Χάρτην της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας προβλεπομένους όρους, ανακοινούνται προς τον Γενικόν Διευθυντήν του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας παρ'ου και καταχωρίζονται.

Άρθρον 28

1. Η παρούσα σύμβασις δεν δεσμεύει ειμή μόνον τα μέλη της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, ων η επικύρωσις έχει καταχωρισθή υπό του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.
2. Τίθεται εν ισχύι, δώδεκα μήνας μετά την υπό του Γενικού Διευθυντού καταχώρισιν των επικυρώσεων δύο μελών.
3. Κατ'ακολουθίαν η σύμβασις αύτη άρχεται ισχύουσα δι'έκαστον μέλος δώδεκα μήνας μετά την καταχώρισιν της επικυρώσεως αυτού.

Άρθρον 29

Ευθύς ως καταχωρισθούν υπό του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αι επικυρώσεις δύο μελών της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, ο Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας κοινοποιεί τούτο εις άπαντα τα μέλη της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας. Κοινοποιεί οσαύτως προς αυτά την καταχώρισιν των επικυρώσεων, αίτινες ανακοινούνται προς αυτόν μεταγενεστέρως υπό πάντων των λοιπών μελών της Οργανώσεως.

Άρθρον 30

1. Παν Μέλος επικυρούν την παρούσαν σύμβασιν δύναται να καταγγείλη αυτήν μετά πάροδον δεκαετίας από της ενάρξεως της ισχύος αυτής, δια πράξεως ανακοινουμένης εις τον Γενικόν Διευθυντήν του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας και υπ'αυτού καταχωριζομένης. Η καταγγελία άρχεται ισχύουσα μετά πάροδον έτους από της καταχωρίσεως αυτής υπό του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.
2. Παν Μέλος επικυρούν την παρούσαν σύμβασιν όπερ εντός έτους, από της, εν τη προηγούμενη παραγράφω μνημονευομένης δεκαετίας δεν έχει κάμει χρήσις της, υπό του παρόντος άρθρου, προβλεπομένης δυνατότητος καταγγελίας, δεσμεύει δια μίαν νέαν πενταετίαν και συνεπώς δύναται να καταγγέλλη την παρούσαν σύμβασιν επί τη λήξει εκάστης πενταετίας υπό τους, εν τω παρόντι άρθρω προβλεπομένους όρους.

Άρθρον 31

Επί τη λήξει εκάστης πενταετίας υπολογιζομένης από της ενάρξεως της ισχύος της παρούσης συμβάσεως, το Διοικητικόν Συμβούλιον του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, δέον να υποβάλλη εις την Γενικήν Συνδιάσκεψιν, έκθεσιν περί της εφαρμογής της παρούσης συμβάσεως, και αποφασίζη αν συντρέχη περίπτωσις αναγραφής εις την ημερησίαν διάταξιν της Συνδιασκέψεως του θέματος της ολικής ή μερικής αναθεωρήσεως ταύτης.

Άρθρον 32

1. Εν η περιπτώσει η Γενική Συνδιάσκεψις αποδεχθή νέαν σύμβασιν επαγομένην εν όλω ή εν μέρει αναθεώρησιν της παρούσης, η επικύρωσις υπό Μέλους της νέας αναθεωρητικής συμβάσεως, επιφέρει αυτοδικαίως καταγγελίαν της παρούσης συμβάσεως, άνευ προθεσμιών, παρά τας διατάξεις του ανωτέρω άρθρου 30, υπό τον όρον ότι έχει τεθή εν ισχύ η επάγουσα την αναθεώρησιν νέα σύμβασις.
2. Από της ενάρξεως της ισχύος της επαγομένης την αναθεώρησιν νέας συμβάσεως, η παρούσα σύμβασις παύει να είναι δεκτική επικυρώσεως υπό των Μελών.
3. Η παρούσα σύμβασις παραμένει εν τούτοις εν ισχύι υπό τον τύπον και το περιεχόμενον αυτής, δια τα Μέλη, άτινα επικυρώσαντα ταύτην, δεν ήθελον επικυρώσει την αναθεωρούσαν ταύτην νέαν σύμβασιν.

Άρθρον 33

Το γαλλικόν και αγγλικόν κείμενον της παρούσης συμβάσεως είναι εξ ίσου αυθεντικά.

Άρθρον Δεύτερον

Πάσα διάταξις της κειμένης νομοθεσίας, παρέχουσα τυχόν μείζονα πλεονεκτήματα εις τα δια της υπό του παρόντος νόμου κυρουμένης συμβάσεως προστατευόμενα πρόσωπα διατηρείται εν ισχύι, συμφώνως προς το άρθρον 19 παρ.8 του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας, κυρωθέντος δια του Ν.Δ/τος 399/1947.

Άρθρον Τρίτον

Δια Β.Δ/τος αι διατάξεις της δια του παρόντος νόμου κυρουμένης διεθνούς συμβάσεως κωδικοποιηθήσονται εις τους οικείους νόμους.
Όσαύτως δια Β.Δ/τος κανονισθήσονται αι λεπτομέρειαι της εφαρμογής των διατάξεων της δια του παρόντος νόμου κυρουμένης διεθνούς συμβάσεως.

Άρθρον Τέταρτον

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
Ο παρών νόμος ψηφισθείς υπό της Βουλής και παρ' Ημών σήμερον κυρωθείς, δημοσιευθήτω δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και εκτελεσθήτω ως νόμος του Κράτους.

Εν Αθήναις τη 18 Απριλίου 1952

**ΠΑΥΛΟΣ
Β.**

Ο επί της Εργασίας Υπουργός
ΓΡΗΓ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Εθεωρήθη και ετέθη η μεγάλη του Κράτους σφραγίς.
Εν Αθήναις τη 18 Απριλίου 1952

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός
ΔΗΜ. Γ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ